

KONFERENCJA
DREWNO
MATERIAŁEM
PRZYSZŁOŚCI

KONFERENCJA „DREWNO MATERIAŁEM PRZYSZŁOŚCI”

Instytut Badawczy Leśnictwa w Sękocinie Starym

8 października 2024 r.

DEKLARACJA WSPÓŁPRACY „Drewno Polskim Materiałem Przyszłości”

8 października 2024 r.

Jako Sygnatariusze niniejszej Deklaracji wyrażamy potrzebę oraz wolę odpowiedzialnych działań oraz współpracy w celu popularyzacji i zwiększenia wiedzy na temat drewna jako kluczowego materiału, który już dziś ma, a w przyszłości będzie miał coraz większe znaczenie w tak istotnych dla życia społecznego kwestiach jak:

- przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez m.in. zmniejszanie śladu węglowego polskiej gospodarki, w tym wielu gałęzi przemysłu i budownictwa,
- rozwój biogospodarki i gospodarki obiegu zamkniętego,
- tworzenie codziennego otoczenia oraz życia ludzi lepszym, zdrowszym i bliższym natury dzięki częstszemu stosowaniu produktów i technik opartych na surowcu drzewnym jako ekologicznej alternatywie wobec tworzyw sztucznych i surowców pochodzenia kopalnego,
- rozwijanie nowatorskich technologii w oparciu o drewno.

Zgodnie z podpisaną przez 160 krajów Deklaracją Seulską¹ wieńczącą XV Światowy Kongres Leśny w 2022 r., „drewno jest jednym z najstarszych surowców ludzkości, ale przenosi nas w przyszłość – jest odnawialne, nadaje się do recyklingu i jest niezwykle wszechstronne”. Deklaracja Seulska wskazuje, że „aby przekształcić sektor budowlany, zapewnić energię odnawialną i innowacyjne nowe materiały oraz przejść w kierunku biogospodarki o obiegu zamkniętym i neutralności klimatycznej, należy wykorzystać pełny potencjał, produkowanego w sposób zrównoważony i pozyskiwanego legalnie drewna”.

Intencją Sygnatariuszy niniejszej Deklaracji jest, by Polska dołączyła i była jednym z filarów grupy krajów wyznaczających standardy postępu coraz powszechniejszego zastosowania drewna jako materiału najbardziej ekologicznego, przyjaznego ludziom i klimatowi oraz stwarzającego coraz bardziej zaawansowane możliwości technologiczne. Chcemy, by Polska była jednym ze światowych liderów w tym coraz ważniejszym dla globalnej społeczności, gospodarki i szeroko rozumianej cywilizacji obszarze. Łącząc wyjście naprzeciw rosnącemu zapotrzebowaniu na produkty i półprodukty z drewna oraz nowatorskie zastosowanie tego surowca z jego odpowiedzialnym wytwarzaniem i pozyskiwaniem.

Drewno jest surowcem jutra. Unikalny charakter drewna jako surowca i powszechny wzrost popytu na produkty z drewna i drewnopochodne wynika z tego, że odpowiada ono potrzebom ludzi i cywilizacji – ma ujemny ślad węglowy, jest znacznie korzystniejsze dla zdrowia i klimatu niż surowce kopalne i tworzywa sztuczne, ma rosnące zastosowanie zarówno w tradycyjnych branżach, jak budowlana czy meblowa, ale i w nowych, jak przemysł tekstylny, biochemiczny, a nawet obronny.

Jednocześnie wyjątkowość tego surowca polega na jego dużej dostępności i odnawialności - nieporównywalnej z jakimkolwiek innym zasobem, o ile zajmują się tym specjaliści profesjonalnie prowadzący zrównoważoną gospodarkę leśną opartą na jednakowym traktowaniu funkcji przyrodniczej, społecznej i gospodarczej lasów. A z taką sytuacją mamy do czynienia w Polsce, gdzie powierzchnia lasów i wiek drzewostanów systematycznie wzrastają, a sama struktura gatunkowa lasów z dekady na dekadę zmienia się na znacznie korzystniejszą – przede wszystkim z punktu widzenia walki ze zmianami klimatycznymi.

¹ <https://www.fao.org/newsroom/detail/newly-adopted-seoul-forest-declaration-identifies-priority-action-areas/en>

W celu zwiększania świadomości społecznej i wiedzy Polaków na temat drewna jako ekologicznego i odnawialnego materiału, na którego wykorzystanie, zwłaszcza w budownictwie i w produktach o długim cyklu życia jest coraz większe zapotrzebowanie, bo jest to korzystne dla klimatu i zdrowia -Sygnatariusze niniejszego dokumentu deklarują, co następuje:

1. Współpraca stron opierać się będzie na dobrowolnym prowadzeniu kampanii informacyjnych, edukacyjnych i promocyjnych, zarówno wspólnych, jak i indywidualnych.
2. Działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne prowadzone indywidualnie przez każdą ze stron w zakresie niniejszej Deklaracji będą – w miarę możliwości – koordynowane.
3. Strony wymieniać będą informacje z zakresu wiedzy o drewnie i jego innowacyjnych zastosowaniach – do wzajemnego i wspólnego wykorzystania w realizacji celów niniejszej Deklaracji.
4. Szczególny nacisk w tych działaniach położony będzie na promocji i wspieraniu wdrożeń innowacyjnych rozwiązań technologicznych sprzyjających ochronie środowiska i klimatu.
5. Rozwiązania sprzyjające ochronie klimatu i środowiska wprowadzać będziemy wewnątrz naszych organizacji.
6. Strony podejmą współpracę z ośrodkami akademickimi i branżowymi szkołami zawodowymi w zakresie edukacji oraz podniesienia świadomości przyszłych pracowników z zakresu wiedzy o wyjątkowych cechach drewna jako surowca.
7. Podejmiemy dialog z administracją publiczną w celu dzielenia się wiedzą i doświadczeniami w kwestiach wynikających z roli drewna w ochronie klimatu i środowiska oraz rozwoju nowych technologii związanych z drewnem, a także wspierania przedsiębiorczości i sektorów gospodarki związanych z drewnem.
8. Nawiążemy kontakt ze środowiskami architektów, projektantów, technologów i designerów w zakresie promocji, edukacji i wspólnego poszukiwania nowych rozwiązań wykorzystania drewna.
9. Działania w celu realizacji niniejszej Deklaracji opierać będziemy o wzajemne zaufanie i zrozumienie, wymianę informacji oraz innowacyjne myślenie.
10. Podstawą naszych działań będzie również dialog i zrównoważony rozwój.

PODSTAWY DEKLARACJI WSPÓŁPRACY – KLUCZOWE INFORMACJE

Drewno – surowiec zrównoważony

Drewno jest w pełni naturalnym i ekologicznym surowcem, mogącym zastąpić większość bardzo energochłonnych materiałów, takich jak np. cement i tworzywa sztuczne. To główny produkt zrównoważonej gospodarki leśnej, powszechnie dostępny i - przede wszystkim - odnawialny. Wytworzone w sposób zrównoważony drewno surowe oraz trwałe materiały i produkty drzewne mają kluczowe znaczenie dla przejścia UE na zrównoważoną gospodarkę neutralną dla klimatu, poprzez magazynowanie w drewnie dwutlenku węgla i zastępowanie nim materiałów kopalnych.

Lasy mają także kluczowe znaczenie dla fizycznego i psychicznego zdrowia oraz dobrostanu ludzi, pomagają w przejściu do modelu gospodarki wolnej od paliw kopalnych i odgrywają ważną rolę w życiu społeczności lokalnych, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie stanowią istotne źródło utrzymania².

Zrównoważona produkcja i konsumpcja

Zrównoważona produkcja i wykorzystanie drewna promuje ochronę lasów, zwiększa wartość lasów i łagodzi zmiany klimatyczne, a budowanie i życie w otoczeniu produktów z drewna odpowiada na zwiększone zapotrzebowanie na materiały odnawialne i daje impuls do ekologicznej odnowy społeczeństwa. Wyprodukowane w sposób zrównoważony drewno ma wiele zastosowań, w tym w budownictwie, meblach, opakowaniach, energii odnawialnej, biomateriałach do odzieży i biochemii³.

² Rezolucja Parlamentu Europejskiego z 13 września 2022 r. w sprawie nowej strategii leśnej UE 2030 – zrównoważona gospodarka leśna w Europie (2022/2016(INI))

³ Ministerial Call on Sustainable Wood, XV World Forestry Congress

Gospodarka leśna i polskie zasoby leśne

Polskie zasoby leśne należą do jednych z największych w Unii Europejskiej. W 2021 r. zajmowaliśmy pod tym względem 4. miejsce (z zapasem wynoszącym 2678 mln m³ drewna bez kory)⁴. W samych Lasach Państwowych zasoby leśne wzrosły w ostatnim 30-leciu o ponad 60%, i to pomimo zwiększenia pozyskania drewna o 112% w analogicznym okresie⁵.

Polskie drewno jest naszym największym zasobem naturalnym i powinno być uznane za materiał strategiczny, a wywóz nieprzetworzonego surowca drzewnego poza granice Unii Europejskiej powinien zostać ograniczony.

Nowe zasady sprzedaży drewna w Lasach Państwowych promują lokalny przerób surowca i zmniejszenie śladu węglowego w jego logistyce.

Niezależne międzynarodowe systemy certyfikacji zrównoważonej gospodarki leśnej, takie jak FSC i PEFC, którymi objęte są (jednym lub dwoma) prawie wszystkie lasy w zarządzie Lasów Państwowych, są potwierdzeniem zrównoważonego procesu produkcji drewna.

Znaczenie drewna w dokumentach strategicznych UE

Zgodnie z „Nową Strategią Leśną UE 2030”⁶ lasy i sektor leśno-drzewny zapewniają liczne funkcje i korzyści społeczno-gospodarcze, w tym dodatkowe miejsca pracy i możliwości rozwoju na obszarach wiejskich, oraz funkcje rekreacyjne, które przyczyniają się do poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego obywateli.

Znaczenie przemysłu drzewnego

Sektor leśno-drzewny jest ważną częścią polskiej gospodarki. Wypracowuje on 2,7% jej wartości dodanej brutto⁷. W działach gospodarki narodowej związanych z leśnictwem i wykorzystaniem drewna zatrudnionych było w 2022 r. prawie 460 tys. osób, co stanowiło 3% ogółu zatrudnionych⁸.

Według badaczy, którzy prześledzili wpływy leśnictwa i drzewnictwa w innych sektorach gospodarek europejskich (bezpośrednie, pośrednie i indukowane), sektor leśno-drzewny odpowiada nawet za 8,4% polskiego PKB i ponad 10% zatrudnienia⁹.

Przemysły drzewny, papierniczy i meblarski należą do liderów polskiego eksportu. Ich łączny udział wartościowy stanowi 7,5%¹⁰. Branża meblarska zajmuje przy tym pierwsze, a branża drzewna drugie miejsce w eksporcie wśród krajów UE. W poszczególnych segmentach jesteśmy na pierwszym miejscu w UE w eksporcie podłóg gotowych, okien i drzwi, palet oraz mebli¹¹.

Pozyskanie drewna w Polsce jest możliwe dzięki pracy zakładów usług leśnych i 50 tys. ich pracowników¹².

Nauka i badania

Bardzo cenny wkład w rozwój leśnictwa i drzewnictwa w Polsce wnosili i wnoszą przedstawiciele nauk leśnych. Dalszy intensywny rozwój tych dziedzin nauki jest konieczny m.in. ze względu na szybko postępujące zmiany klimatyczne, które zwiększają śmiertelność drzew w polskich lasach, a przejście na biogospodarkę obiegu zamkniętego zmienia zakresy zastosowania drewna.

⁴ Źródło - Eurostat

⁵ Las w liczbach. CILP Warszawa 2024

⁶ komunikat Komisji z 16 lipca 2021 r. pt. „Nowa strategia leśna UE 2030” (COM(2021)0572)

⁷ Analiza scenariuszowa wpływu ograniczenia możliwości pozyskania surowca drzewnego przez Lasy Państwowe na sytuację społeczno-ekonomiczną w Polsce, Deloitte 2021 r.

⁸ GUS, Rocznik Statystyczny Pracy 2023

⁹ The Economic Impact of the Forestry and Wood Industry in Europe in terms of the Bioeconomy, 2023, Econmove GmbH, Economica GmbH

¹⁰ GUS, Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego 2023

¹¹ Branża drzewno-meblarska w wymagającym otoczeniu rynkowym. Bieżące trendy i perspektywy rozwojowe. PKO SA 2023

¹² Las w liczbach. CILP Warszawa 2024

Sygnatariusze deklaracji:

Lasy Państwowe, Polskie Towarzystwo Leśne, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Leśnictwa i Drzewnictwa, Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Stowarzyszenie Papierników Polskich, Ogólnopolska Izba Gospodarcza Producentów Mebli, Stowarzyszenie Producentów Płyt Drewnopochodnych w Polsce, Polska Izba Gospodarcza Przemysłu Drzewnego, Związek Polskie Okna i Drzwi, Polski Komitet Narodowy EPAL, Zrzeszenie Producentów Palet i Innych Wyrobów z Drewna, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Instytut Badawczy Leśnictwa, Stowarzyszenie Energooszczędne Domy Gotowe, Polski Związek Pracodawców Leśnych, Stowarzyszenie Przedsiębiorców Leśnych. PEFC Polska, Forum Holzbau Polska, Wydział Leśny i Technologii Drewna Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Wydział Leśny Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Producentów Programu Ogrodowego, Stowarzyszenie Przemysłu Tartaczego